

Dr Arkadiusz Wowerka, LL.M.
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Handlowego
i Międzynarodowego Prawa Prywatnego
Uniwersytet Gdański

Autoreferat

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych

1. **Imię i nazwisko:** Arkadiusz Wowerka
2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:**
 - 2007 r. - stopień doktora nauk prawnych uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego w 2007 r. Rozprawa doktorska pt. „Factoring międzynarodowy – studium z prawa prywatnego”, przygotowana pod kierunkiem naukowym prof. dra. hab. Zdzisława Brodeckiego;
 - 2002 r. – stopień akademicki *magister legum* (LL.M.) uzyskany na Wydziale Nauk Prawnych Uniwersytetu w Kolonii;
 - 2000 r. – tytuł zawodowy magister prawa uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.
3. **Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:**
 - od 11.04.2001 r. do 01.03.2007 r. – asystent w Katedrze Prawa Handlowego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański;
 - od 01.03.2007 r. do chwili obecnej – adiunkt w Katedrze Prawa Handlowego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański.
4. **Wskazanie osiągnięcia naukowego wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 czerwca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017 r., poz. 1789)**
 - a) **tytuł osiągnięcia naukowego:**

Autorstwo monografii pt. „Zakres zastosowania statutu personalnego spółki”.
 - b) **autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy:**

Arkadiusz Wowerka, Zakres zastosowania statutu personalnego spółki, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2019, ISBN 978-83-8158-123-3, recenzent wydawniczy: dr hab. Maciej Szpunar, prof. UŚ; ss. 335, ss. LIV.

c) Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Przedkładana jako osiągnięcie naukowe monografia pt. „*Zakres zastosowania statutu personalnego spółki*” stanowi zwieńczenie moich wieloletnich badań nad zagadnieniem obszaru działania prawa właściwego dla spółki zapoczątkowanych dwuletnim stażem w Institut für internationales und ausländisches Privatrecht der Universität zu Köln w ramach stypendium naukowego przyznanego przez Fundację im. A v. Humboldta. Temat ten jest istotny ze względu na stale rosnącą liczbę przypadków funkcjonowania spółek w kontekście międzynarodowym, kiedy to powstaje potrzeba ustalenia obszaru zastosowania prawa, któremu podlega spółka (statutu personalnego). Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy spółka prowadzi swoją działalność wyłącznie lub głównie w państwie, którego prawo nie jest prawem właściwym dla spółki (jej statutem personalnym).

Podjęta w pracy problematyka, stanowiąca jedno z najbardziej złożonych zagadnień międzynarodowego prawa spółek (będącego dziedziną prawa prywatnego międzynarodowego dotyczącego spółek), nie była dotychczas przedmiotem kompleksowej analizy w polskim piśmiennictwie prawa prywatnego międzynarodowego. Intencją Autora było wypełnienie tej istotnej luki w polskiej literaturze z zakresu prawa prywatnego międzynarodowego poprzez całościowe i systemowe a także monograficzne przedstawienie zagadnienia zakresu zastosowania statutu personalnego spółek.

Celem pracy było kompleksowe i możliwie precyzyjne wytyczenie obszaru zastosowania prawa właściwego dla spółki zarówno *de lege lata*, wskazanego za pomocą norm kolizyjnych zawartych w obowiązującej ustawie prawo prywatne międzynarodowe, jak i *de lege ferenda*, zarówno w odniesieniu do prawa krajowego, jak i unijnego. Niniejsza praca nie stanowi jednak wyczerpującego komentarza, tudzież analizy, wszystkich zagadnień dotyczących zakresu zastosowania statutu personalnego spółki. Głównym celem pracy było bowiem możliwie szczegółowe wytyczenie zakresu zastosowania prawa właściwego dla spółki w najważniejszych sferach działalności spółki. W tak założonym celu mieściło się po pierwsze, ustalenie ogólnych granic zakresu zastosowania statutu personalnego spółki oraz po drugie,

WA

dokonanie konkretnej kwalifikacji w odniesieniu do mających największe znaczenie instytucji spornych i rozgraniczenie statutu personalnego spółki i innych konkurujących statutów, w szczególności statutu upadłościowego, deliktowego i kontraktowego.

Rolą przepisów dotyczących zakresu zastosowania statutu personalnego jest określenie na płaszczyźnie kolizyjnej porządku prawnego, który ma mieć zastosowanie do stosunków wewnętrznych i zewnętrznych spółki od chwili jej powstania do momentu jej ustania. Wpisana w tę funkcję konieczność określenia zakresu zastosowania statutu personalnego spółki jest użyteczna dla potrzeb transgranicznej działalności spółek i związanego z tym prawidłowego określenia i stosowania prawa właściwego dla spółki. W ten sposób realizowany jest mający zasadnicze znaczenie dla działających w skali międzynarodowej spółek oraz ich otoczenia cel, jakim jest zagwarantowanie pewności i przewidywalności prawa. Możliwie precyzyjne określenie zakresu zastosowania tego statutu powinno następować w oparciu o analizę funkcjonalną poszczególnych instytucji z uwzględnieniem interesów samej spółki, jej wspólników oraz osób trzecich, w szczególności wierzycieli spółki.

Wytyczanie możliwie dokładnych granic obszaru zastosowania prawa właściwego dla spółek opiera się na gruntownej analizie przepisów obowiązującej ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe oraz jednolitego prawa prywatnego międzynarodowego Unii Europejskiej. W pracy wykorzystano metody badawcze powszechnie stosowane w nauce prawa prywatnego międzynarodowego, w szczególności metodę dogmatyczną, teoretyczną, funkcjonalną oraz w szerokiej mierze metodę porównawczą. W pracy wykorzystano obszerną literaturę zagraniczną oraz wyczerpująco literaturę krajową, w zakresie w jakim ta ostatnia odnosi się do problematyki zakresu zastosowania statutu personalnego spółki.

Analiza przeprowadzona w pracy odwołuje się do przepisów prawnych obowiązujących aktualnie w dziedzinie prawa prywatnego międzynarodowego dotyczącego spółek z uwzględnieniem procesu kształtowania się tego prawa na poziomie krajowym i unijnym w związku z brakiem w niektórych systemach prawnych stosownych regulacji oraz planowanymi przez Komisję Europejską działaniami legislacyjnymi mającymi doprowadzić do przyjęcia rozporządzenia w sprawie prawa właściwego dla spółek. W pracy zidentyfikowano płaszczyznę stykającą i wyjaśniono relację między krajowym prawem prywatnym międzynarodowym dotyczącym zakresu zastosowania statutu personalnego spółki i właściwymi normami prawa UE, zwłaszcza ujednoliconego prawa prywatnego międzynarodowego zawartego w obowiązujących rozporządzeniach unijnych.

WA

Niniejsza praca kompleksowo ustala stan rozwoju prawa i dorobek nauki międzynarodowego prawa spółek, zarówno krajowego, obcego oraz unijnego w obszarze dotyczącym zakresu zastosowania statutu personalnego spółek. Praca odnosi się do głównych zagadnień dotyczących zakresu zastosowania statutu personalnego spółek z pominięciem zagadnień o znaczeniu marginalnym. W opracowaniu zasygnalizowano różnice odnośnie do kwalifikacji poszczególnych instytucji w różnych systemach prawnych przy ustalaniu zakresu zastosowania statutu personalnego spółki. Weryfikacja dokonana przy pomocy analizy funkcjonalnej usuwa wiele wątpliwości co do kwalifikacji kolizyjnoprawnej poszczególnych instytucji i zaprzecza dotychczasowym stereotypom kwalifikacyjnym. Do takich zalicza się przykładowo procesowa kwalifikacja zdolności prawnej czy zdolności procesowej spółki.

Przedstawiona praca dowodzi kluczowego znaczenia norm określających zakres zastosowania statutu personalnego dla działalności spółek w skali transgranicznej i jednocześnie zawiera strukturalne wyjaśnienie pozwalające na umiejscowienie tych przepisów w systemie prawa.

Przepisy określające obszar działania statutu personalnego spółki mają charakter horyzontalny i odnoszą się do poszczególnych instytucji, a nie dziedzin prawa. Założenie racjonalnego ustawodawcy wyklucza w tym zakresie sytuacje, w których w prawie prywatnym międzynarodowym ma miejsce zbieg norm mających zastosowanie do tej samej instytucji. Relacja między statutem personalnym a innymi konkurującymi statutami ma charakter jednoznaczny i wymaga ścisłego odgraniczenia statutu personalnego spółki od innych konkurujących statutów. Związana ze zbiegiem norm kwalifikacja wielokrotna prowadzi do dysfunkcji systemu. W pracy przyjęto, że pożądanym skutkiem zabiegów kwalifikacyjnych jest kwalifikacja jednokrotna.

Na wstępie pracy określono podstawowe pojęcia i założenia istotne z punktu widzenia ustalania zakresu statutu personalnego spółki. W pierwszej kolejności zdefiniowano pojęcie spółki w prawie prywatnym międzynarodowym, jako mające zasadnicze znaczenie dla prowadzonych rozważań. Decydujące znaczenie determinujące to pojęcie ma samodzielna i rozpoznawalna na zewnątrz struktura organizacyjna. Z funkcjonalnego punktu widzenia nie istnieją żadne różnice między poszczególnymi typami spółek rozróżnianymi na płaszczyźnie merytorycznej. Wspólną ich cechą jest kryterium organizacji, co pozwala ująć wszystkie takie spółki w jednorodną kategorię kolizyjnoprawną. Pozwala to także na ujęcie wszystkich innych struktur, które materialnie nie są spółkami, ale które także charakteryzuje samodzielna struktura

organizacyjna. Taka definicja spółki na płaszczyźnie kolizyjnej jest zgodna z pojmowaniem spółki na płaszczyźnie unijnej swobody przedsiębiorczości.

W pracy wykazano, że zasada jedności statutu personalnego obowiązuje powszechnie na gruncie prawa krajowego, w tym polskiego. Można ją uznać za fundamentalną zasadę międzynarodowego prawa spółek. Zasada ta nakazuje dokonywanie oceny wszelkich stosunków prawnośpółkowych zgodnie z jednym statutem personalnym. Wynika z niej nakaz szerokiego ujmowania statutu personalnego i zakaz zawężania zakresu jego zastosowania z naruszeniem funkcjonalnych więzi między poszczególnymi instytucjami prawnośpółkowymi. W myśl tej zasady statut personalny określa bowiem powstanie, funkcjonowanie i ustanie spółki. Zasada jedności statutu personalnego sprzeciwia się rozszczepianiu tego statutu poprzez stosowanie łączników szczególnych do niektórych materii należących do zakresu zastosowania *legis societatis*. Wyrazem zagwarantowania jej poszanowania jest ustawowe określenie podstawowych materii wchodzących w zakres zastosowania *legis societatis*. Zasada jedności statutu personalnego znajduje swoje oparcie w unijnej swobodzie przedsiębiorczości i spełnia wymogi wynikające z tej swobody dotyczące „uznawania” spółek.

Wyznaczanie *legis societatis* odbywa się na gruncie prawa polskiego, jak i większości obcych systemów prawnych, w tym w państwach członkowskich UE, zgodnie z metodą kolizyjną, a więc na podstawie normy kolizyjnej. W pierwszej części pracy wykazano, że koncepcja „uznania”, aczkolwiek atrakcyjna, jest sama w sobie niejasna i budzi zasadnicze zastrzeżenia. Wątpliwa jest też użyteczność tej koncepcji. Nie jest ona bowiem bardziej efektywna od metody kolizyjnej. Metoda kolizyjna pozostaje więc nadal właściwą metodą ustalania *legis societatis*. Wyznaczanie prawa właściwego dla spółki na podstawie normy kolizyjnej odbywa się przy zastosowaniu różnych łączników. Rozwiązanie przyjęte przez polskiego ustawodawcę opiera się tradycyjnie na teorii siedziby. Polski model wyznaczania *legis societatis* przy zastosowaniu łącznika siedziby rzeczywistej spełnia wymogi wynikające z unijnej swobody przedsiębiorczości i może stanowić punkt odniesienia dla prac Komisji nad wspomnianym projektem unijnego rozporządzenia w sprawie prawa właściwego dla spółek.

W opracowaniu wykazano, że po pierwsze, sąd polski stosuje normę kolizyjną wyznaczającą *legis societatis* z urzędu. Po drugie, z urzędu ustala też treść obcego *legis societatis* wskazanego przez normę kolizyjną jako właściwe. Po trzecie wreszcie, obce *lex societatis* sąd polski stosuje w każdym przypadku jako prawo. Są to fundamentalne zasady ustalania i stosowania *legis societatis* przez sąd polski.

WA

W pracy zostały również ustalone zasady dotyczące kwalifikacji rozgraniczającej oraz określono sfery zainteresowania prawa właściwego dla spółki i innych konkurujących statutów. Jak wskazano, w każdym przypadku należy uwzględniać ewentualne wymogi wynikające z prawa unijnego, zarówno pierwotnego, jak i przede wszystkim obowiązujących aktów prawa wtórnego, które mogą przesądzać o wyniku zabiegów kwalifikacyjnych.

Zidentyfikowane i określone zostały również kolizyjnoprawne instrumenty umożliwiające zastosowanie w zakresie statutu personalnego własnych przepisów, w sytuacji gdy prawem właściwym dla spółki prowadzącej działalność na terytorium krajowym jest obce *lex societatis*. Są to łączniki szczególne oraz przepisy wymuszające swoje zastosowanie. Stosunkowo mało użytecznym kryterium jest klauzula *ordre public*. Stosowanie tych instrumentów musi wszelako spełniać wymogi wynikające z unijnej swobody przedsiębiorczości w zakresie uzasadnienia ewentualnych ograniczeń tej swobody. Jak wykazano przy tym, unijna swoboda przedsiębiorczości sprzeciwia się stosowaniu łączników szczególnych.

Wnioski wypływające z założeń teoretycznych przyjętych w pierwszej części pracy, zwłaszcza z założenia obowiązywania na gruncie prawa krajowego zasady jedności statutu personalnego oraz założenia, że zasada ta znajduje swoje oparcie w unijnej swobodzie przedsiębiorczości i spełnia wymogi wynikające z tej swobody dotyczące „uznawania” spółek, znajdują wyraz w zapatrywaniach i konkluzjach przyjętych w odniesieniu do konkretnych zagadnień analizowanych w pracy w aspekcie podmiotowym. Konkluzje kwalifikacyjne w odniesieniu do tych zagadnień są wynikiem zastosowanej w rozprawie funkcjonalnej metody kwalifikacji rozgraniczającej uwzględniającej analizę prawnoporównawczą.

Kwalifikacji rozgraniczającej instytucji istotnych z punktu widzenia spółek działających w sferze transgranicznej dokonano w oparciu o kryterium podmiotowe, poczynawszy od analizy głównych materii dotyczących samej spółki jako takiej, następnie wspólników i organów spółki. W odniesieniu do spółki przedmiotem analizy były zagadnienia związane ze zdolnością prawną spółki, reprezentacją spółki, firmą spółki oraz formą czynności prawnych w spółce. W odniesieniu do wspólników kwestie wymagające wyjaśnienia pojawiają się przede wszystkim w ramach umów zawieranych przez wspólników w związku z ich uczestnictwem w spółce. W odniesieniu zaś do organów głównym zagadnieniem wymagającym wyjaśnienia była kwestia odpowiedzialności cywilnej w spółce, co dotyczy również w pewnym zakresie wspólników spółki. Różne sposoby wyjaśnienia tych kwestii przy zastosowaniu kwalifikacji funkcjonalnej prowadzą do zbieżnych wniosków.

W odniesieniu do spółki przyjęto zapatrywanie, że zdolność prawną spółki należy ujmować jako element statutu personalnego wraz z pozostałymi atrybutami spółki objętymi tym statutem. Do zakresu statutu personalnego spółki należy również tzw. szczególna zdolność. Obejmuje on także zdolność sądową i procesową spółki. Wykazano zasadność stosowania instrumentów ochronnych w zakresie zdolności prawnej w sytuacjach, gdy właściwe *lex societatis* przewiduje ograniczenia nieznanne prawu państwa prowadzenia działalności przez spółkę. Poza mechanizmem przewidzianym w polskiej ustawie ppm rozważono zastosowanie innych instrumentów, których efektywność potwierdziła praktyka obrotu. Jak wskazano, firma stanowi element statutu personalnego w zakresie, w jakim stanowi element aktu organizacyjnego spółki. Ochrona prawa do firmy podlega odrębnemu statutowi ochrony prawa do firmy. Stosowanie rodzimych zasad prawa firmowego umożliwia klauzula porządku publicznego. W aspekcie prawno-porównawczym wskazano na użyteczność instrumentów ochronnych przyjmowanych na gruncie niemieckiego międzynarodowego prawa spółek w postaci odpowiedzialności za działanie pod fałszywą lub wprowadzającą w błąd firmą. W pracy stwierdzono ponadto, że w zakresie reprezentacji spółki *lex societatis* obejmuje reprezentację wykonywaną przez wspólników spółek osobowych, organy oraz likwidatorów spółek. Z funkcjonalnego punktu widzenia właściwego dla prawa prywatnego międzynarodowego nie ma między tymi podmiotami żadnych różnic w zakresie uprawnienia, jak i wykonywania reprezentacji. Także i tutaj wskazano na konieczność wprowadzenia instrumentów służących ochronie przed działaniem zasady *ultra vires*. Racjonalne jest w szczególności stosowanie *per analogiam* reguł ochronnych przyjętych w odniesieniu do zdolności prawnej. W odniesieniu do problematycznej kwestii kwalifikacji formy czynności prawnych dotyczących spółki wykazano, że zasadniczo wszelkie czynności z zakresu międzynarodowego prawa spółek podlegają statutowi formy. W tym zakresie zastosowanie ma w pełnym zakresie prawo, którym zgodnie z powszechnie przyjmowaną zasadą jest alternatywnie *lex causae* lub *lex loci actum*. Dotyczy to również wszelkich czynności prawno-spółkowych, z wyłączeniem jednakże czynności dotyczących powstania, zmiany umowy i ustania spółki. Zasada alternatywności ułatwia obrót i pozbawia w znacznej mierze doniosłości problematyki substytucji i równoważności form czynności prawnych.

W odniesieniu do umów zawieranych między wspólnikami dotyczących ich uczestnictwa w spółce stwierdzono, że *lex societatis* znajdzie zastosowanie, jeżeli umowa taka wywiera bezpośredni wpływ na strukturę i funkcjonowanie spółki. Dotyczy to w szczególności porozumień dotyczących wykonywania prawa głosu. W odniesieniu do zbywania praw

udziałowych w spółkach wykazano, że należy dokonywać oddzielnej analizy na płaszczyźnie kolizyjnej w zakresie poszczególnych etapów tej operacji. Umowa obligacyjna podlega właściwemu dla niej statutowi kontraktowemu. Umowa rozporządzająca podlega w każdym przypadku statutowi personalnemu spółki. Jeżeli chodzi o zbywanie praw udziałowych inkorporowanych w papierach wartościowych kumulatywnie należy uwzględniać przy tym statut rzeczowy papieru wartościowego. Jak wykazano, zarówno forma umowy obligacyjnej, jak i umowy rozporządzającej podlega statutowi formy wyznaczanemu zgodnie z ogólną regułą na zasadzie alternatywności *legis causae* lub *legis loci acti*. W pracy stwierdzono również, że statut personalny spółki określa, czy pożyczka udzielona przez wspólnika w spółce ma charakter bezwrotny jako pożyczka zastępująca wpłatę na kapitał zakładowy. Statut personalny rozstrzyga w każdym przypadku o nabyciu statusu wspólnika na podstawie umowy intercyzy ustanawiającej wspólność majątkową małżeńską oraz umowy darowizny praw udziałowych między małżonkami.

Istotne wnioski zostały poczynione w odniesieniu do zagadnienia kwalifikacji odpowiedzialności cywilnej w ramach spółki. Jest to zagadnienie niezwykle złożone i sporne. Odpowiedzialność ta może przybierać różną postać - odszkodowawczą, za zobowiązania spółki, za zwrot wypłat dokonanych bezprawnie przez spółkę na rzecz wspólników. Jednocześnie odpowiedzialność ta dotyczy samej spółki, jej wspólników oraz organów tudzież innych funkcjonariuszy spółki. Mając to na względzie zabiegi kwalifikacyjne powinny być dokonywane przy zastosowaniu podziału całości zagadnień na stosunki zewnętrzne i wewnętrzne w ramach spółki. Taka systematyka uwzględnia bowiem fakt, iż w sferze zewnętrznej występują dodatkowo inne podmioty (osoby trzecie) niż wspólnicy, organy czy sama spółka, których interesy należy brać także pod uwagę. Dotyczy to w szczególności aktualnych wierzycieli spółki. W sferze wewnętrznej chodzi zaś wyłącznie o relacje między wspólnikami spółki, jej organami i spółką. W tych relacjach można zasadniczo pozostać przy statucie personalnym spółki. Najmniej problematyczna jest odpowiedzialność samej spółki. Zarówno w stosunkach zewnętrznych, jak i wewnętrznych ocena odpowiedzialności cywilnoprawnej spółki podlegać będzie właściwym statutom wyznaczanym zgodnie z ogólnymi zasadami prawa prywatnego międzynarodowego. Zatem w zależności od stanu faktycznego miarodajny będzie odpowiednio statut deliktowy, statut *culpa in contrahendo* lub statut kontraktowy. Inaczej rzecz się ma w przypadku odpowiedzialności wspólników i organów spółki. W tej materii przyjąć należy, iż punktem wyjścia dla odpowiedzialności wspólników i organów spółki jest statut personalny spółki, jako że odpowiedzialność ta wiąże

WA

się właśnie ze statutem wspólnika lub organu spółki. Zasady odpowiedzialności wspólnika lub organu stanowią element statusu wspólnika lub organu spółki. Stanowią zatem element określający strukturę organizacyjną spółki. Zatem jeżeli źródłem odpowiedzialności wspólnika lub członka organu jest naruszenie obowiązków prawnośpółkowych skutkujących taką odpowiedzialnością należy przyjąć właściwość *legis societatis*. Dotyczy to zarówno odpowiedzialności w sferze wewnętrznej, ale także zewnętrznej. W sferze zewnętrznej dotyczy to przy tym nie tylko odpowiedzialności odszkodowawczej deliktowej lub z tytułu culpa *in contrahendo*, ale także zasadniczo odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Przede wszystkim właściwość *legis societatis* należy przyjąć w odniesieniu do odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki, co dotyczy również kwalifikacji tzw. odpowiedzialności przebijającej. Natomiast ściślejszy związek z upadłością uzasadnia uznanie właściwości statutu upadłościowego w odniesieniu do odpowiedzialności członków organów za zobowiązania spółki w związku z niezgłoszeniem upadłości we właściwym terminie, takiej jak określona w art. 299 k.s.h. Z kolei odpowiedzialność członków organów spółki za zobowiązania, taka jak przewidziana w art. 291 k.s.h., powinna być objęta zakresem zastosowania statutu personalnego spółki ze względu na swoje funkcje ustanawiające ścisły związek z tym statutem. W sferze wewnętrznej należy natomiast przyjąć właściwość *legis societatis*, co jest poniekąd oczywiste w odniesieniu do odpowiedzialności organizacyjnej członków organów, w szczególności zarządów. Właściwość *legis societatis* ma miejsce również w odniesieniu do odpowiedzialności cywilnej pozaumownej, o ile chodzi o naruszenie obowiązków prawnośpółkowych. Dotyczy to więc odpowiedzialności deliktowej odszkodowawczej związanej z pełnioną funkcją organu spółki, w tym tzw. deliktów spółkowych takich jak określone w art. 293 i n. k.s.h. Właściwość statutu personalnego spółki dotyczy również odpowiedzialności członków organów za zwrot wypłat dokonanych bezprawnie przez spółkę na rzecz wspólników takiej jak określona w art. 198 § 1 zdanie drugie k.s.h., nawet jeżeli zostały one dokonane w stanie nadmiernego zadłużenia spółki lub jej niewypłacalności oraz odpowiedzialności obejmującej obowiązek wyrównania spółce brakującej wartości w przypadku zawyżenia wartości aportów takiej jak określona w art. 175 k.s.h. Analogicznie właściwość statutu personalnego należy przyjąć w odniesieniu do odpowiedzialności cywilnej wspólników wobec spółki, ale również wobec innych wspólników. Wreszcie w odniesieniu do odpowiedzialności związanej z naruszeniem obowiązków w zakresie sprawozdawczości należy przyjąć właściwość statutu personalnego spółki w odniesieniu do typowych zwykłych obowiązków prawnośpółkowych, które nie są związane z notowaniem spółki na giełdzie. Dotyczy to również pozagiełdowych obowiązków

WA

informacyjnych, które nie są wpisane w specyfikę rynku kapitałowego, i których znaczenie wyczerpuje się w relacji wewnętrznej między spółką i wspólnikami.

Zastosowane funkcjonalne zabiegi kwalifikacyjne pozwoliły na stwierdzenie w konkluzji, że obszar działania statutu personalnego spółki obejmuje tzw. szczególną zdolność prawną spółki, zdolność sądową i procesową spółki, firmę jako element struktury spółki, reprezentację spółki przez organy i innych funkcjonariuszy spółki, formę czynności prawnych dotyczących organizacji spółki. Statut ten obejmuje ponadto umowy zawierane między wspólnikami wpływające na strukturę spółki, rozporządzanie prawami udziałowymi, charakter pożyczek jako zastępujących kapitał zakładowy, nabycie statusu wspólnika w związku z objęciem praw udziałowych umownym ustrojem wspólności majątkowej małżeńskiej lub na podstawie umowy darowizny między małżonkami. *Lex societatis* określa również odpowiedzialność cywilną organów oraz wspólników związaną z naruszeniem ciężących na nich jako takich obowiązków prawnośpółkowych, zarówno w sferze zewnętrznej, jak i wewnętrznej, w różnej postaci np. takiej jak za zobowiązania spółki (wyjąwszy odpowiedzialność zarządców za zobowiązania spółki taką jak np. w art. 299 k.s.h.), o charakterze odszkodowawczym, za zwrot bezprawnie dokonanych wypłat czy zawyżenie wartości aportów. Wreszcie statut personalny spółki obejmuje pozagiełdowe obowiązki z zakresu rachunkowości i jawności. Kwalifikacja spółkowa wymienionych instytucji zapewnia efektywność funkcjonowania spółki w obszarze transgranicznym poprzez to, że gwarantuje pewność i bezpieczeństwo prawa samej spółce, jej wspólnikom i osobom trzecim, zwłaszcza wierzycielom spółki. Taka kwalifikacja jest zgodna *de lege lata* z określeniem zakresu zastosowania statutu personalnego spółki przez polskiego ustawodawcę.

Powyższe wnioski i konkluzje kwalifikacyjne są zgodne z wymogami wynikającymi z unijnej swobody przedsiębiorczości w dotychczasowej interpretacji dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Zasadniczo odpowiadają one również obowiązującemu wtórnemu unijnemu prawu prywatnemu międzynarodowemu. Otwartą kwestią pozostaje jednak *de lege ferenda*, jak obszar zakresu zastosowania *legis societatis* ureguluje ewentualne nowe rozporządzenie unijne w sprawie prawa właściwego dla spółek. Mając na względzie szeroką analizę prawnoporównawczą przeprowadzoną w opracowaniu spodziewać się można, iż taka regulacja będzie zasadniczo zbieżna z przedstawionymi konkluzjami.

Prezentowana praca stanowi pierwsze w Polsce tak obszerne i kompleksowe opracowanie dotyczące problematyki zakresu zastosowania statutu personalnego spółek. Ze względu na

swoje walory analityczne i systematyzujące praca przyczyni się do rozwoju międzynarodowego prawa spółek, ale także stanowi cenny wkład w rozwój nauki prawa prywatnego międzynarodowego.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych

Moje pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych obejmują zagadnienia należące do obszarów **prawa prywatnego międzynarodowego** oraz **prawa handlowego**, a także **postępowania cywilnego**. Na osiągnięcia te składa się 57 publikacji w języku polskim oraz w języku niemieckim, opublikowanych w kraju i za granicą, obejmujących autorstwo 1 opracowania o charakterze systemowym, współautorstwo 5 komentarzy, autorstwo 17 opracowań w książkach, w tym jedno współautorskie, 22 artykułów w czasopismach krajowych, i zagranicznych, w tym jeden współautorski, oraz autorstwo 12 glos, w tym jednej współautorskiej. Odrębnej wzmianki wymaga opublikowanie przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych trzech artykułów naukowych w języku niemieckim w czasopismach zagranicznych oraz jednego opracowania w książce. Moja aktywność naukowo-badawcza w wymienionych obszarach prawa oscyluje wokół trzech głównych nurtów badawczych, do których należą **międzynarodowe prawo spółek, międzynarodowe prawo upadłościowe oraz prawo kontraktów handlowych**.

Na dorobek w zakresie **międzynarodowego prawa spółek** składa się przede wszystkim autorstwo części Systemu Prawa Prywatnego pt. „*Osoby prawne i inne jednostki organizacyjne*” [w:] M. Pazdan (red.), System Prawa Prywatnego, Tom 20A, Prawo prywatne międzynarodowe, Warszawa 2014. W opracowaniu tym spójnie, w sposób systemowy i kompleksowy przedstawiono z wyczerpującym odwołaniem się do literatury i orzecznictwa stan rozwoju prawa i dorobek nauki międzynarodowego prawa spółek, zarówno krajowego, jak i obcego oraz unijnego. Omówienia tego dokonano począwszy od wyjaśnienia podstawowych pojęć i instytucji, poprzez omówienie problematyki wyznaczania prawa właściwego oraz ogólnych kwestii dotyczących zakresu zastosowania prawa właściwego, na przekształceniach spółek kończąc. Powyższych zagadnień dotyczy również opracowanie pt. „*Osoby prawne i inne jednostki organizacyjne w prawie prywatnym międzynarodowym*”, Studia Prawa Prywatnego 2014, z. 2.

Spośród pozostałego dorobku z zakresu międzynarodowego prawa spółek wymienić należy opracowania, w których przedmiotem szerokich rozważań i analiz była będąca jednym z podstawowych zagadnień międzynarodowego prawa spółek problematyka wyznaczania prawa właściwego dla spółki. Opracowania te koncentrowały się na wykazaniu zasadności i racjonalności kryterium siedziby, zgodności tego kryterium z wymogami wynikającymi z unijnej swobody przedsiębiorczości oraz precyzyjnym zdefiniowaniu tego kryterium. Wymienić tu należy przede wszystkim opracowanie pt. *„Wyznaczanie statutu personalnego osób prawnych, Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego”*, t. 19, Katowice 2016, w którym wykazano, że model przyjęty przez polskiego ustawodawcę w zakresie wyznaczania statutu personalnego osób prawnych jest tradycyjnie oparty na teorii siedziby i jest rozwiązaniem odpowiadającym fundamentalnym zasadom prawa prywatnego międzynarodowego krajowego oraz unijnego. W pracy pt. *„Wskazanie statutu personalnego spółek w kontekście unijnej swobody przedsiębiorczości. Jednolity „unijny” łącznik w zakresie krajowego międzynarodowego prawa spółek?”* [w:] J. Poczobut (red.), *Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego*, Warszawa 2013 dowiedziono zgodności łącznika siedziby rzeczywiście z unijną swobodą przedsiębiorczości spółek. Z kolei w opracowaniu pt. *„Pojęcie siedziby spółki w prawie prywatnym międzynarodowym”* [w:] A. Olejniczak, T. Sójka (red.), *Societates et obligationes - tradycja, współczesność, przyszłość. Księga jubileuszowa Profesora Jacka Napierały*, Poznań 2018 sformułowano definicję siedziby spółki w prawie prywatnym międzynarodowym jako odnoszącą się do rzeczywistego ośrodka zarządzania spółką.

Istotne tezy zostały również zawarte w opracowaniu pt. *„Pojęcie osoby prawnej w prawie prywatnym międzynarodowym”* [w:] *Problemy prawa prywatnego i publicznego w pierwszych dekadach XXI wieku. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Jerzemu Ciszewskiemu, Gdańskie Studia Prawnicze*, (red.) J. Kruczałak-Jankowska, Tom XXXVI 2016, w którym wykazano, że kryterium osobowości prawnej jest nieużyteczne dla definiowania osoby prawnej na płaszczyźnie prawa prywatnego międzynarodowego. Ważną pozycję omawianego dorobku stanowi również opracowanie pt. *„Uznanie” w międzynarodowym prawie spółek w świetle unijnej swobody przedsiębiorczości* [w:] J. Kruczałak-Jankowska (red.), *Wpływ europeizacji prawa na instytucje prawa handlowego*, Gdańsk 2013, w której wykazano brak umocowania koncepcji uznawania spółek w unijnej swobodzie przedsiębiorczości.

Ważnym elementem dorobku w zakresie międzynarodowego prawa spółek są także opracowania dotyczące kolizyjnoprawnej problematyki przekształceń spółek. Problematyki tej

dotyczą glosy do odnoszących się do przekształceń spółek judykatów Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W glosie pt. *„Kolizyjnoprawne transgraniczne przekształcenie spółki a przeniesienie siedziby spółki. Kolizyjnoprawna zasada jednoczesnego stosowania prawa właściwego dla spółki przekształcanej i prawa państwa formy spółki docelowej (zasada kombinacji, zjednoczenia). Przeniesienie siedziby spółki i zmiana statutu personalnego spółki”*, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 4/2018 wykazano, że kolizyjnoprawne przekształcenie spółki sensu stricto należy ściśle odróżniać od kolizyjnoprawnego przeniesienia siedziby spółki. Z kolei w glosie pt. *„Przekształcenia w międzynarodowym prawie spółek. Wskazanie statutu przekształceniowego – teoria zjednoczenia (kumulacji) statutów personalnych spółek uczestniczących w przekształceniach transgranicznych”*, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 1/2014 stwierdzono ponadto zasadność przyjętej również na gruncie polskiego prawa prywatnego międzynarodowego teorii zjednoczenia (kumulacji, kombinacji) w odniesieniu do wyznaczania statutu przekształceniowego oraz wykazano zgodność tej teorii z unijną swobodą przedsiębiorczości.

Wskazać należy również opublikowane w języku niemieckim opracowanie pt. *„Polnisches internationales Gesellschaftsrecht im Wandel”*, Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts 3/2011, w którym przedstawiono stan rozwoju polskiego międzynarodowego prawa spółek w okresie sprzed wejścia w życie ustawy prawo prywatne międzynarodowe z 2011 r., wskazując na istniejące wówczas poważne luki w odniesieniu do określenia zakresu zastosowania prawa właściwego dla spółek.

W aspekcie prawoporównawczym wymienić należy opracowanie pt. *„Niemieckie międzynarodowe prawo spółek w toku przemian”*, Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego 2011, t. 8, w którym przedstawiono aktualny w dacie publikacji stan rozwoju niemieckiego międzynarodowego prawa spółek w kontekście dyskutowanego w doktrynie niemieckiej wpływu unijnej swobody przedsiębiorczości na krajowe zasady dotyczące wyznaczania prawa właściwego.

Istotnym elementem dorobku w zakresie międzynarodowego prawa spółek są również prace poświęcone unijnej swobodzie przedsiębiorczości spółek i ocenie wpływu tej swobody na krajowe międzynarodowe prawo spółek, w szczególności na kryterium łącznika wyznaczającego prawo właściwe. Tematyka ta jest poruszana w przywołanych powyżej opracowaniach, niemniej jednak gruntownej i szczegółowej analizie poddana została w

odrębnych opracowaniach. Do najważniejszych zaliczyć należy publikację pt. „*Swoboda przedsiębiorczości spółek w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich*”, Gdańskie Studia Prawnicze. Studia z prawa prywatnego, (red.) J. Ciszewski, E. Bagińska Tom XXI 2009 oraz publikację pt. „*Swoboda przedsiębiorczości spółek*” (zweryfikowany podrozdział) [w:] Z. Brodecki (red.), Europa przedsiębiorców, Warszawa 2011, a także publikację pt. „*Traktatowa swoboda przedsiębiorczości a autonomiczne międzynarodowe prawo spółek*”, Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego Europejskiego i Porównawczego 2011, vol. 9. W tej części dorobku wykazano, że unijna swoboda przedsiębiorczości oddziałuje na krajowe międzynarodowe prawo spółek, jednakże ze swobody tej w interpretacji dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości UE nie wynika wymóg przyjęcia określonego modelu powiązania spółki z danym systemem prawnym. Jednocześnie postawiono i wykazano tezę, że siedziba rzeczywista prowadzi do systemu prawnego najściślej związanego ze spółką, zaś wyłączenie zmiany statutu w związku z nieprzechodnością tego łącznika prowadzi do zastosowania pierwotnego statutu spółki niezależnie od tego, gdzie znajduje się jej siedziba rzeczywista, i „uznania” w ten sposób zdolności prawnej i sądowej przyznanej jej przez prawo państwa pochodzenia.

Warto podkreślić, iż monografia przedstawiona wyżej jako osiągnięcie naukowe uzupełnia przywołany dorobek w zakresie międzynarodowego prawa spółek od strony przedmiotowej statutu personalnego, co z kolei pozwala stwierdzić, iż dorobek ten wraz z rzeczoną monografią tworzą spójną całość kompleksowo prezentującą stan rozwoju krajowego oraz unijnego międzynarodowego prawa spółek i stanowią znaczący wkład w naukę międzynarodowego prawa spółek w szczególności i prawa prywatnego międzynarodowego w ogólności.

Na dorobek w **zakresie międzynarodowego prawa upadłościowego** stanowiącego dziedzinę prawa prywatnego międzynarodowego dotyczącego spraw upadłościowych składają się przywołane wyżej opracowania w zakresie odnoszącym się do zagadnienia głównego ośrodka podstawowej działalności dłużnika upadłościowego oraz zakresu zastosowania statutu upadłościowego. Niezależnie od tego na dorobek ten składają się samodzielnie opublikowane opracowania. Zakres problemowy poruszany w omawianym dorobku obejmuje oprócz wskazanych zagadnień głównego ośrodka podstawowej działalności dłużnika i zakresu zastosowania statutu upadłościowego zagadnienia jurysdykcyjne. Wymienić tu należy przede wszystkim następujące publikacje: pt. „*Właściwość sądu po przeniesieniu głównego ośrodka podstawowej działalności do innego państwa po zgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, ale przed ogłoszeniem upadłości - zasada perpetuatio fori w transgranicznym postępowaniu*”

upadłościowym”, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 3-4/2010; pt. „*Główny ośrodek podstawowej działalności w transgranicznej upadłości będącej dłużnikiem spółki*”, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 1/2013; pt. „*Prawo właściwe dla zaskarżania czynności prawnych w związku z upadłością w świetle rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego*”, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 1/2016; pt. „*Prawo właściwe dla odpowiedzialności członków zarządu (zarządców) wobec spółki za wypłaty dokonane przez spółkę przed wszczęciem postępowania upadłościowego, ale po stwierdzeniu niewypłacalności spółki, obejmującej obowiązek zwrotu dokonanych płatności*”, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 4/2016. W przywołanych publikacjach wykazano, że jurysdykcję dla wszczęcia postępowania upadłościowego należy ustalać w oparciu o datę złożenia wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego. Wyrażono także zapatrywanie, że główny ośrodek podstawowej działalności spółki będącej dłużnikiem upadłościowym należy interpretować jako rzeczywisty ośrodek zarządzania spółką rozpoznawalny jako taki dla osób trzecich. Jednocześnie krytycznie oceniono rozwiązanie w zakresie prawa właściwego dla zaskarżania przez syndyka czynności dłużnika upadłościowego dokonane z pokrzywdzeniem ogółu wierzycieli upadłościowych. Dowiedziono wreszcie, wbrew stanowisku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, że odpowiedzialność zarządców za wypłaty dokonane przez spółkę przed wszczęciem postępowania upadłościowego, ale po stwierdzeniu niewypłacalności spółki, nie jest objęta zakresem zastosowania statutu upadłościowego w rozumieniu prawa unijnego.

Dorobek w zakresie **prawa kontraktów** koncentruje się głównie na zagadnieniach dotyczących umowy faktoringu oraz cesji wierzytelności w handlowym obrocie krajowym oraz międzynarodowym, zarówno na płaszczyźnie prawa materialnego, jak i prawa prywatnego międzynarodowego. Na dorobek ten składają się następujące publikacje dotyczące umowy faktoringu, które można ująć na trzech głównych płaszczyznach – prawnoporównawczej, prawa jednolitego oraz prawa prywatnego międzynarodowego. Na płaszczyźnie prawnoporównawczej wymienić należy publikacje pt. „*Factoring w prawie niemieckim*”, Kwartalnik Prawa Prywatnego 2011, z. 1 oraz pt. „*Factoring w prawie francuskim - analiza unormowań z zakresu prawa prywatnego materialnego*”, Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego Europejskiego i Porównawczego 2010, vol. 8. Na płaszczyźnie prawa jednolitego przywołać należy publikację pt. „*Umowa faktoringu w świetle konwencji ottawskiej o faktoringu międzynarodowym*”, Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego 2009, t. 5 oraz publikację pt. „*Zastosowanie konwencji ottawskiej o faktoringu międzynarodowym*” [w:]

Księga Jubileuszowa Profesora Sławomira Dalki, Gdańskie Studia Prawnicze, (red.) Z. Szczurek, Tom XXVI 2011. Wreszcie na gruncie prawa prywatnego międzynarodowego wskazać należy opracowanie pt. „*Prawo właściwe dla transakcji faktoringowych*”, Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego 2009, t. 4 oraz opracowanie w języku niemieckim dotyczące wyznaczenia prawa właściwego dla faktoringu na podstawie polskiego prawa prywatnego międzynarodowego pt. „*Das auf das Factoring anwendbare Recht nach polnischem Kollisionsrecht*”, Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts 5/2008. Również publikacje dotyczące przelewu wierzytelności można ująć na trzech głównych płaszczyznach – prawnoporównawczej, prawa jednolitego oraz prawa prywatnego międzynarodowego. Tematykę tą prezentują następujące publikacje: pt. „Wybrane aspekty przelewu wierzytelności w obrocie handlowym” [w:] T. Mróz, M. Stec (red.), Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym, Warszawa 2012; pt. „*Przelew wierzytelności w świetle rozporządzenia Rzym I*”, Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego, t. 8, Katowice 2011; pt. „*Zakres zastosowania konwencji nowojorskiej o przelewach wierzytelności w handlu międzynarodowym*”, [w:] Księga Jubileuszowa Profesora Zdzisława Brodeckiego, Gdańskie Studia Prawnicze, (red.) W. Adamczak Gdańskie Studia Prawnicze, Tom XXV 2011; pt. „*Pactum de non cedendo w krajowym i międzynarodowym obrocie handlowym*” [w:] Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego, M. Modrzejewska (red.), Warszawa 2010. W przywołanych publikacjach wykazano, że ocena charakteru prawnego umowy faktoringu nie jest jednoznaczna z uwagi na złożony charakter tej instytucji i w zależności od postaci faktoringu oraz systemu prawnego, w ramach którego ocena ta jest dokonywana, może ona być różna. Podkreślono, że na gruncie prawa polskiego, uwzględniając charakterystyczne cechy tej instytucji, umowa faktoringu jest umową nienazwaną. Udowodniono również, że na gruncie konwencji międzynarodowych pojęcie umowy faktoringu jest ujmowane szeroko i obejmuje nie tylko umowy tradycyjnie uznawane za umowy faktoringu, ale również inne umowy służące finansowaniu obrotu handlowego. Uznano także, iż prawem właściwym dla umowy faktoringu jest przede wszystkim prawo dowolnie wybrane przez strony, a w razie braku wyboru prawo właściwe dla siedziby faktora. W odniesieniu do cesji wierzytelności w obrocie handlowym zaprezentowano pogląd, że decydujące znaczenie dla wykorzystania wierzytelności jako podstawy finansowania tego obrotu są uregulowania prawne dopuszczające cesję globalną wierzytelności, uznające skuteczność przelewu wbrew *pactum de non cedendo* oraz uznające automatyczne przejście wraz z przelewaną wierzytelnością wszystkich związanych z nią praw ubocznych. Zwrócono również uwagę na istotną kwestię rozstrzygnięcia pierwszeństwa w sytuacji zgłaszania przez

WA

różne podmioty konkurujących uprawnień do tej samej wierzytelności wynikających z różnych tytułów. Wykazano ponadto, że w omawianym zakresie obowiązujące regulacje prawa polskiego nie są w pełni dostosowane do wymogów nowoczesnego obrotu handlowego, zwłaszcza jeżeli chodzi o skutki *pactum de non cedendo*. Na płaszczyźnie prawa prywatnego międzynarodowego stwierdzono, że zasadniczym problemem jest brak jednolitej normy kolizyjnej wyznaczającej prawo właściwe dla oceny pierwszeństwa podmiotów występujących z konkurującymi uprawnieniami do tej samej wierzytelności. Wyrażono pogląd, że najbardziej trafnym rozwiązaniem jest oparcie się w tej materii na łączniku siedziby cedenta stosowanym w konwencjach międzynarodowych.

Ponadto istotne są również inne opracowania dotyczące wybranych kontraktów. Są to przede wszystkim opublikowane w języku niemieckim opracowania dotyczące umowy agencji w polskim prawie materialnym pt. „*Der Agenturvertrag nach polnischem Recht*” [w:] Dwadzieścia lat Gdańskich Studiów Prawniczych, Gdańskie Studia Prawnicze, (red.) J. Stelina, A. Szmyt, Tom XXXVIII 2017, dotyczące umowy komisu w polskim prawie materialnym i kolizyjnym pt. „*Kommissionsvertrag nach polnischem materiellem und internationalem Privatrecht*” [w:] Współczesne problemy prawa prywatnego, Gdańskie Studia Prawnicze, (red.) E. Bagińska, Tom XXXIX 2018 oraz dotyczące umów licencyjnych w polskim prawie materialnym pt. „*Lizenzverträge*“ [w:] Handbuch Wirtschaft und Recht in Osteuropa, Länderteil Polen, München und Frankfurt am Main 2011, 2015. Przedmiotem rozważań były również zagadnienia dotyczące umowy międzynarodowej sprzedaży towarów w świetle konwencji wiedeńskiej, które zostały zawarte w glosie pt. „*Prawo kupującego do żądania dostarczenia towarów zastępczych towarów na podstawie konwencji wiedeńskiej o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów jako prawo kształtujące i możliwość wstrzymania się z zapłatą ceny*”, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 4/2008. Ważnym elementem omawianego dorobku są również publikacje dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań umownych odnoszące się do umowy o pracę pt. „*Łącznik państwa, w którym pracownik zazwyczaj świadczy pracę, w przypadku prowadzenia przez niego działalności w wykonaniu umowy o pracę w kilku państwach*”, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 3/2011 oraz prawa właściwego dla kontraktów w razie braku wyboru prawa pt. „*Prawo właściwe dla umów w razie braku wyboru prawa w świetle art. 4 konwencji rzymskiej o prawie właściwym dla zobowiązań umownych*”, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 1/2010.

Tytułem zupełności odnotować należy również inne istotne opracowania poświęcone zagadnieniom z zakresu **prawa handlowego, europejskiego prawa spółek i międzynarodowego prawa prywatnego, a także krajowego i unijnego postępowania cywilnego**, które stanowią przedmiot moich zainteresowań naukowych.

Z zakresu **prawa handlowego** wymienić należy w tym zakresie komentarz do przepisów prawnych o funkcjonowaniu rynków ubezpieczeń zawarty w opracowaniu pt. „*Prawo ubezpieczeń gospodarczych. Komentarz, tom I, Komentarz do przepisów prawnych o funkcjonowaniu rynków ubezpieczeń*”, Z. Brodecki, M. Glicz, M. Serwach (red.), Warszawa 2010, w którym omówione zostały przepisy dotyczące zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność w formie spółki akcyjnej oraz łączenia się zakładów ubezpieczeń, przeniesienie umów ubezpieczenia i przeniesienie umów reasekuracji. Wskazać można również dotyczącą statusu prawnego majątku spółki z o.o. ujawnionego po jej prawomocnym wykreśleniu z rejestru krytyczną glosę pt. „*Dopuszczalność ustanowienia likwidatora spółki z o.o. po jej prawomocnym wykreśleniu z rejestru*”, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 3/2008. Ponadto przywołać należy opracowania w języku niemieckim opublikowane w czasopiśmie zagranicznych dotyczące spółki komandytowo-akcyjnej w prawie polskim pt. „*Kommanditgesellschaft auf Aktien im polnischen Recht*”, Wirtschaft und Recht in Osteuropa 9/2008 oraz dotyczące charakteru prawnego i funkcjonowania spółki z o.o. w organizacji w świetle prawa polskiego pt. „*Die Vor-GmbH nach polnischem Recht*“, Recht der Internationalen Wirtschaft 5/2008.

Z dziedziny **europejskiego prawa spółek** omawiany dorobek obejmuje części komentarza do przepisów ustawy o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej zawarty w opracowaniu pt. „*Ustawa europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej z komentarzem*”, Sz. Pawłowski, J. Stelina, A. Wowerka, M. Zieleniecki, Gdańsk 2008, w których omówiłem art. 1 – 57 obejmujące przepisy ogólne, przepisy dotyczące europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych i przepisy dotyczące spółki europejskiej. Część tego dorobku stanowi również opracowanie pt. „*Przekształcenie spółki europejskiej*” [w:] Z. Kuniewicz, K. A. Dadańska, Węzłowe problemy prawa handlowego. VI Ogólnopolski Zjazd Katedr Prawa Handlowego, Szczecin 2007”, w którym zaprezentowano stanowisko, spółka europejska może przekształcić się w inne formy spółek krajowych niż spółka akcyjna oraz uczestniczyć w innych wariantach transformacji spółek przewidzianych w prawie krajowym.

Zagadnieniom z zakresu **postępowania cywilnego** jest poświęcone opublikowane w języku niemieckim każdorazowo aktualizowane i poszerzane opracowanie pt. „*Vollstreckungsrecht*” [w:] Handbuch Wirtschaft und Recht in Osteuropa, Länderteil Polen, München und Frankfurt am Main 2008, 2011, 2015 zawierające omówienie przepisów polskiego kodeksu postępowania cywilnego dotyczące postępowania egzekucyjnego oraz aprobująca glosa dotycząca problematyki klauzuli wykonalności bankowych tytułów egzekucyjnych pt. „*Dopuszczalność nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przez bank, który nabył od innego banku objętą tym tytułem wierzytelność wynikającą z czynności bankowej*”, Gdańskie Studia Prawnicze-Przegląd Orzecznictwa 3/2007.

W odniesieniu do **unijnego prawa postępowania cywilnego** wskazać należy współautorstwo aprobującej glosy pt. „*Jurysdykcja szczególna dla skargi pauliańskiej - glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 4.10.2018 r., C-337/17, Feniks sp. z o.o. przeciwko Azteca Products & Services SL*”, Europejski Przegląd Sądowy 2019, nr 3. Wreszcie z zakresu prawa prywatnego międzynarodowego przywołać należy współautorstwo publikacji pt. „*Wpływ doktryny Savignye 'go na współczesne regulacje kolizyjno-prawne w sferze międzynarodowego obrotu handlowego*” [w:] Gdańskie Studia Prawnicze. Studia z zakresu myśli politycznej i prawnej, (red.) D. Szpoper, Tom XX 2009 oraz krytyczną w odniesieniu do uzasadnienia judykatu glosę pt. „*Zakres zastosowania ratione temporis rozporządzenia (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II)*”, Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd Orzecznictwa 4/2013, dotyczącą czasowego zakresu zastosowania rzeczzonego rozporządzenia.

Zagadnienia analizowane w powyższych opracowaniach były również przedmiotem moich wystąpień i referatów w trakcie licznych seminariów oraz konferencji naukowych, w których brałem udział, zarówno w kraju, jak i za granicą.

Jestem również autorem wysokospecjalistycznych tłumaczeń tekstów prawnych i prawniczych publikowanych w naukowych czasopismach krajowych i zagranicznych.

Kompletny szczegółowy wykaz wszystkich publikacji oraz opis pozostałych osiągnięć, w tym referatów wygłoszonych na konferencjach naukowych, został zamieszczony w załączniku nr 4.

Włodzisław Aniedziusz